

SLOVENEC.

Političen list za slovenski národ.

Po pošti prejeman veljá: Za celo leto predplačan 15 gl., za pol leta 8 gl., za četrt leta 4 gl., za en mesec 1 gl. 40 kr.

V administraciji prejeman veljá: Za celo leto 13 gl., za pol leta 6 gl. 50 kr., za četrt leta 3 gl. 30 kr., za en mesec 1 gl. 10 kr. V Ljubljani na dom pošiljan veljá 1 gl. 20 kr. več na leto. — Posamezne številke veljajo 7 kr.

Naročnino prejema opravništvo (administracija) in ekspedicija, Semeniške ulice št. 2.

Naznanila (inserati) se sprejemajo in veljá trispodna petit-vrsta: 8 kr., če se tiska enkrat: 12 kr., če se tiska dvakrat: 15 kr., če se tiska trikrat. Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Vredništvo je v Semeniški ulici h. št. 2.

Izhaja vsak dan, izvemži nedelje in praznike, ob 1/2 6. uri popoldne.

Štev. 64.

V Ljubljani, v petek 20. marca 1885.

Letnik XIII.

Govor posl. dr. Poklukarja v državnem zboru dne 12. marca pri naslovu „ljudske šole“ državnega proračuna.

Visoki zbor! Že zarad okoliščine, da sem se še le v zadnjem trenutku dal vpisati, da pri razpravi o šolskih zadevah tudi izrečem par besedi, razvidite, da nimam namena govoriti dolgo pripravljenega govora, temveč, da se omejim na nekatere kratke opazke.

Se vé, da pri vpisovanju bilo mi je prevdarjati, jeli se hočem „za“ ali „proti“ vpisati, ker vsa razprava o naučnem proračunu je pokazala, da je desnica prav za prav skoraj brez izjeme proti govorila in da je prišla levica v zeló prijeten položaj, govore naučnega ministra, izrekoma one včerajšnjega dneva, z velikim odobravanjem spremljati.

Odločilna se vé da bila je okoliščina, da je bil tovariš tako prijazen odstopiti mi svoj prostor. Zato sem se dal vpisati „za“. Pri tem, kar bom govoril, bom strogo stvaren. Nočem prinašati neutemeljene očitania, hočem tudi onega omeniti, kar je sedanje naučno opraviljstvo primerne vpeljalo, in potem hočem nekterim govorom gospodov z leveice odgovarjati.

Iz časnikov je morebiti znano, da se novejši čas govori in piše o zahtevah, ktere so izrekli slovenski poslanci v šolskih zadevah. Res je, da so to bile zahteve zadevajoče šolstvo in kaj so obsegale? Obsegale so v prvi vrsti ljudske šole, o kterih hočem danes več govoriti, zadevale so pa tudi druge vrste šol izrekoma srednje in više šole; pa le na kratko lahko zagotavljam, da so vse zahteve, ktere so Slovenci izrekli, strogo en namen pred očmi imele, namreč: tudi slovenskemu narodu zagotoviti one naučne vspehe, ktere sme zahtevati od vsakega učnega opraviljstva, in to ne toliko iz stališča narodnosti, ktero naglašati je že v resnici zeló zoperna stvar, ker smo še danes prisiljeni, zmirom in zmirom ponavljati iste pritožbe, temveč iz stališča dejanske potrebe. O tej zadevi nočem dalje govoriti in prestopiti k zadevam ljudske šole, ter

v prvi vrsti o tem govoriti, kako je gledé teh v oni deželi, ktero imam tukaj zastopati.

Rad priznam, da se je moglo ljudsko šolstvo v deželi kranjski zadnja leta prosteje razvijati, kakor prej, ker odmaknila se je ona železna roka, ki je prej tiščala naše ljudsko šolstvo in mu vtisnila ono nenaravnost, ktero žalibog še zmirom nahajamo v nekterih sosednih deželah. Nekaj tedaj se je zgodilo. V tem hočem tudi sedanjemu naučnemu vodstvu pravičen biti. Na priliko so se vpeljale nekatere zboljšave v pripravnici Ljubljanski. Izobraževanje učiteljev postavilo se je vsaj deloma na ono podlago, na kateri bi moralo biti naravno povsod, pa tudi v popolni meri. Vsaj je vendar najnaravnejša zahteva vsakega poduka, da mora učitelj, kteri ima v svojem prihodnjem poklicu opraviti z otroci gotove narodnosti, pred vsem dotični jezik v-se sprejeti, da more otroke v učnih predmetih z vspehom podučevati.

V tem oziru je tedaj, kakor rad priznavam, pri učiteljski nekaj storjenega. Izmed predmetov se 4 ali 5 podučujejo v slovenščini. Dvoje predmetov, kakor n. pr. kmetijstvo, ktero je sedaj le imenoma uvrsteno med predmete s slovenskim učnim jezikom, se prej ko ne učitelju na ljubo, kar moram žalibog omeniti, ki slovenščine ne zna, vrh tega pa, kar kmetijstvo zadeva, temu predmetu nikakor ni kos, podučuje v nemščini. To moram toliko bolj obžalovati, ker je ravno v sedajnem času kmetijsko podučevanje v ljudskih šolah največje važnosti, ako se hoče v širokih krogih prebivalstva gojiti.

Priznati tudi hočem, da so se v vrsti srednjih šol, na gimnazijah z vspehom, kakor se je gospod naučni minister izrazil, poskušnje v tem vpeljale, da se večidel učnih predmetov na slovenskih paralekah na Ljubljanski gimnaziji in tudi na družih gimnazijah v deželi predavajo v slovenščini.

Le eno moram pri tem obžalovati: Leta 1882 je, ako se ne motim, dotična ministerska naredba to premembo zaukazala in je tam izrekoma zeló pravo načelo izrekla, da se mora namreč na onih gimnazijah, ktero slovenski učenci obiskujejo, materinščina v spodnji gimnaziji tako gojiti, da se je učenci popolno naučijo, na viši gimnaziji pa, potem

ko se je že na spodnji gimnaziji podučevalo nekaj predmetov v nemščini, izdatno gojiti. — To načelo priznalo je naučno opraviljstvo.

Pri tem moram pa dvakrat obžalovati, da se je gospodu naučnemu ministru v javnem budgetnem odseku primerno zdelo, to pravo načelo takoj zopet stran vreči, kakor smo to žalibog tudi v drugih slučajih morali že nekolikokrat doživeti, ker je trdil, da dosedanji vspehi vpeljave tako vrejenega podučevanja v spodnjih gimnazijah na Kranjkem niso taki, da bi se ta poskušnja mogla smatrati za povoljno. Ako se s tako odločnostjo izreče načelo, ktero je gotovo le pravično, s postavami v soglasji in namenom podučevanja ugodno, mislim, da je bilo najmanj prezigodaj, ako se po preteku dveh let hoče govoriti, da je spodletela in da se to opazuje na vseučiliščih, ko je vendar znano, da so se poskušnje pričele v prvem razredu prve gimnazije in se tedaj njeni vspehi letos morejo videti k večem v tretjem razredu spodnje gimnazije. Moram tedaj to zares kot velikega obžalovanja vredno znamenje za stanovitnost mišljenja, ktero se kaže od strani naučnega opraviljstva od svoje strani globoko obžalovati.

Kar ljudske šole v deželi zadeva, moram tukaj nekoliko nazaj poseči: Sam sem se vdeleževal posvetovanja o postavi za ljudske šole, ktero je deželni zastop sklenil in ktero je slavna vlada predložila v najvišje potrjenje, in gospodom lahko zagotavljam, da deželni zastop ni na nič manj mislil, kot na to, da bi s postavo in njeno prihodnjo izvršitvo hotel tudi v najmanjši meri kratiti one zahteve, ktere more zahtevati nemško prebivalstvo v deželi. Prav izrekoma sprejela se je v postavo določba, da se ima učni jezik ravnati po narodnosti prebivalstva in da splošne naredbe v postavi zadevajoče slovensko prebivalstvo ne veljajo za Nemce v Kočevji ne za nemško prebivalstvo v Ljubljani in ne za peščico nemškega prebivalstva v neki fari na koroški meji, v Beli peči, kjer se je, da označim narodnost prebivalstva, služba božja, oziroma pridiga, opravljala deloma v nemščini, deloma pa tudi v slovenščini. Ravnalo se je tedaj z vestnostjo in natančnostjo,

LISTEK.

Prior Faustus, usmiljen brat, zdravnik na Kranjskem.

(Dalje.)

Leta 1801 na spomlad gré brat Faust zopet na biro: v Martinvrhu v velikem trudu in trpljenji opravi dobro, pri sv. Duhu je srečen, v Dorfarjih pri Demšarji so dajali z veseljem, na Gorjušah, v Koprivniku je bil lačen, videl je tukaj sicer veliko, ali še več je trpel, v Bohinji je na prvi masleni kolekturi in je pri Šlibarji in pri Kordeži 4 dni vesel, na Bohinjski Bistrici pri Kolarji je pa 5 dni po domače ljubljén bival.

10. avgusta je na slamni kolekturi v okolici Ljubljanski: „v Šentvidu so se za mene kar strgali“, (z veseljem in radodarni me sprejeli).

20. avgusta pričné pšenično biro na Gorenjskem: bere cela dva meseca in opravi prav dobro. V Železnikih pridejo njemu naproti njegovi bolniki, stanuje več dni pri dobrem Urbančiču. Ljudje so

pobožni. V Stermoleh ozdravi Planinčarjevega študenta, vstrelenega na kolenu.

Faust, sedaj 26 let star, bere po Gorenjskem tudi ajdo in v dveh mesecih vživa mnogo trpljenja, pa še več veselja. V Loki pri Cebalovih se mo dobro godi 12 dni; tukaj v Škofjiloki je 1. januarja 1802 prošnja in procesija za sneg, in se je tudi čudno zgodilo.

21. januarja je brat Faust v prvi kolekturi na Dolenjskem: Kraj je njemu neznan in 3. marca je Podturnom pri Križi. Kolektura v Novomeški okolici je slaba.

5. maja popotva Faust z bratom Damianom v prvo v Trst, gresta peš v strašni burji, prideta tudi v Gorico in se podasta skozi Kanale (tukaj opazi Auricula muris diaph.), Podmeve, Št. Vid v Podbrde na Nemško Sorco in na Gorenjskem bere maslo.

V Nemški Sorci zdravi bolno žensko, nek zopni človek tukaj nagaja njemu, je pa pri g. Pirhu bolj vesel. V Kropi je na sv. Rešnjega Telesa dan subdiakoniral pri sv. maši. V Begunjah pri Trebarji dobi vselej stanovanje, in je tukaj po dva dni, kakor domač.

V Nakljem tehajo brata Fausta, je 116 funtov

težak, — največ kar on vé: obleži pa zopet mrzličén v Kranji in sedaj piše na patra provincijala prošnje, da gré v Feldsparg.

Na pomlad, po povelji priorjevem gré Faust z bratom Damianom že v drugo v Trst na biro, in sta tukaj v najstih dneh veliko prestala. Odpeljeta se na barki čez morje v Benetke, tu prebivata tri dni v samostanu pri svojih, in gresta naprej po Brenti v Padovo, znamenito lepo mesto, hodita per terra ferma (po suhem) pet dni, „en čas sta hodila, en čas se vozila“, ter mnogo denarja potrosila in goljufana bila, — do Gorice. Od tukaj gré Faust sam nazaj v Ljubljano.

Brat Faust je že star 28 let, poslovi se zadnji-krat od svoje matere v Gameljnah, se podá na pot in 8. septembra 1803 pride srečno v Feldsparg pri Dunaji; obveselé se ga tukaj bratje in pošljejo ga precej na vinsko kolekturo v Pulsdorf: Ker se pa lepo obnaša, dobi tudi bolje in v zimi toplo stanovanje. Sedaj je pričetek študiranja iz anatomije, ker je težavno in trudno bilo Faustu, ki ni vaju na knjige, je že tudi star v letih in slabega spomina; vendar so se njemu med učenjem „enkrat kar oči odprle in um razsvetlil“: — in 3. avgusta l. 1804

ktero nam zavest daje, da v tem načela „enake pravice za vse“ nismo prekoračili.

Izvršitev te postave zasukala se je v deželi se vé, da drugače. Ogibaje se obširnosti, omenjam na kratko, da še sedaj pravilo veljá, da se na tri- in večrazrednih slovenskih ljudskih šolah nemščina kot zaukazan učni predmet podučuje. Kar posebej ljudske šole v Ljubljanskem mestu zadeva, je nedolgo eden mojih tovarišev stvar pojasnil in kot ud dež. šolskega sveta razložil, kako je ta stvar v resnici.

Vkljub temu bodi mi dovoljeno, le s kratkimi besedami še to stvar pojasniti.

Sam imam otroke in dva obiskujeta ljudsko šolo v Ljubljani. Moji otroci slovensko govore in obiskujejo one javne šole, kakor vsi drugi otroci, in kakor večji del otrok Ljubljanskega mesta, tako tudi moji otroci morajo le od onega podučevanja, ktero se jim daje v slovenščini, kaj vspeha imeti. Dejansko pa je, da je že za drugo polletje prvega šolskega razreda nemščina vpeljana kot učni predmet in se tudi podučuje. To naj bo gospodom zadosti, da se prepričajo, kako se v resnici preganja nemščina v Ljubljanskem mestu. Pri tej priliki sem pa prisiljen vrniti se k izjavam poslanca za Hebsko trgovinsko zbornico, ktere je izjavil gledé na razmere Nemcev na Kranjskem in izrekoma gledé šolstva in narodnosti Ljubljanskega mesta. On je rekel pri splošni razpravi proračuna: „To, kar je vlada na Kranjskem storila, bil bi že popolno zadosten vzrok, za zmirom v nasprotovanje stopiti zoper sedanje ministerstvo, ker se v nobeni deželi opravičene koristi (Interessen) Nemcev od strani vlade tako ne odrivajo, kakor na Kranjskem.“ — On vtemeljuje to očitjanje s tem, da najprej trdi: „Ker dober Avstrijec si konečno po mojih razumih Avstrijske ne more misliti brez nemške kulture“, in dalje trdi: „ako se gré danes v Ljubljano in se spominja, kaj je bila Ljubljana pred desetimi in več kot pred desetimi leti. Prej je bila nemško mesto, danes pa je siloma poslovenjena.“ — Dalje trdi, da danes v Ljubljani, nekđaj nemškem mestu, ni več nemške šole, in konečno vladi očita, da tamošnji hranilnici ni privolila vstanovitve nemške ljudske šole.

Ako se dolženje in očitjanje bere, moralo bi se misliti, da se Nemci vničujejo, ali da so bili v Ljubljani v teku zadnjih deset let pravcato pokončavani. Ako se o delovanju vlade na Kranjskem govori, smem tukaj, in to v duhu onih gospodov, ki o prostosti govore, z zadostenjem pripoznati napredek, kterege nam je zabilježiti, pod to vlado, namreč, da se je umaknila tista železna roka, ktera si je prizadevala vse, celó deželo, njeno narodnost, odgojo in jezik v vse drugači svitlobi kazati, kakor pa je dejansko. Ali bi bilo sicer mogoče, da bi danes tako odličien zastopnik od leve strani (zbornice) mogel trditi, da je v teku desetih let trdo nemško mesto poslovenjeno. Se vam li zdi to mogoče?

Odgovoriti vam samo morem: Ako je mogoče, da se Dunaj ponemči, toraj je bilo mogoče, Ljubljano posloveniti. (Prav dobro! na desni.)

Govorilo se je tudi o ljudskem številjenju in izreklo se je, da ljudsko številjenje pokazalo je razmero 5000 Nemcev proti 18.000 Slovincem v Ljub-

ljanskem mestu. To je vspeh preiskavanja o jeziku, v katerem se občeje. Ako pa postopanje pri ljudskem številjenju majhno bolj na dobro preiščemo, videli bomo, da nam jezik občejanja, kakor je sprejet v statistične izkaze, ne podaja prave podobe (narodnosti). Resnično je Ljubljana mesto, v katerem velik oddelek prebivalstva nemško govori, pa priznali mi bodete gospodje, da ni vsak Nemeec, kdor nemško govori.

Poklicali so toraj, da navedem samo en slučaj, saj je znano, kako se je pri ljudskem številjenju godilo, in znano je tudi, kako se je postopalo pri nas — poklicali so n. pr. uradnega slugo. Ti se sprejemajo izmed vojaških nižjih šarž, so kmetski sinovi, ki so kratek čas obiskavali šolo, potem odslužilo vojaštvo, dobili svojo službo in nekoliko nemščine lomijo. Taki so bili pri številjenju pozvani in vprašani: kateri občevalni jezik? Odgovoril je: „slovenski“. — Kako pa to? — „Slovensko govorim, tako govorim z otroci, tako tudi z ljudmi zunaj govorim slovensko.“ — „Ti pa govoriš z uradniki, s temi moreš govoriti nemško, toraj je tvoj občevalni jezik nemški.“

Tako se je uvrstovalo med Nemce in Slovence. — Vsaj se vé, da s tem ne zgubimo ne enega moža, ako se tudi 5000 Nemcev navede ali več, toda navedi sem hotel samo izgled, da se v malem zadobi podoba, kako se je sestavila ona številka. Vsaj je znano, da se je ravno lani, povodom ustanovitve nemške ljudske šole v Ljubljani deželnemu šolskemu svetu izročila prošnja, na kateri je bilo — mislim, da se v tem ne motim — 140 ali 142 podpisov očetov. Ako pomislite, koliko je ta podlaga, toraj si morete napraviti podobo, ne o narodnosti, ker o tem bi podoba ne bila prava — temveč o onih stariših, kateri se morebiti zavedajo kot Nemci, kateri zahtevajo, da se njihovi otroci podučujejo nemško.

Potem imate merilo, ktero vsaj približno podoba podaja za razmere življenja v Ljubljanskem mestu; ker ako bi narodnost Ljubljanskega mesta potem hotli soditi, kako vas n. pr. kdo nagovarja v gostilnicah, ali kako vas nagovarja v prodajalnicah, ako hočete kaj nakupovati, in se kažete tujec, bi to naravno ne bilo pravo merilo. Kar zadeva izrekoma nemško ljudsko šolo v Ljubljani, bo menda tudi gospodom znano, jaz hočem to stvar samo memogredé omeniti, — zgodovino ustanovitve te nemške ljudske šole v Ljubljani.

Zastop mesta Ljubljanskega sklenil je vlogo podati deželnemu šolskemu svetu, v kateri se zahteva prememba dosedanjega ravnanja z nemščino v ljudskih šolah Ljubljanskih in to v takem smislu, da naj bi se slovenski otroci ne takoj v drugem polletji prvega šolskega leta podučevali v nemščini, temveč še le v tretjem šolskem letu, potem, ko si je učencec vsaj že pridobil malo podlago v družih učnih predmetih.

Ta sklep sprejel je deželni šolski svet. Naučenemu ministerstvu se je to naznanilo in rešitev se je glasila, da to se sme zgoditi, da se mora pa ob enem za nemške šolarje v Ljubljani skrbeti. Sedaj bilo je stališče deželnega šolskega sveta in deželne vlade v Ljubljani prav tisto s stališčem ministerstva, in izreči moram, da je bil večji del prebivalstva Ljubljanskega in slovenskega naroda s tem popolnem porazumljen.

Občinski zastop Ljubljanski bil je deloma družega mnenja. Najprej se je vprašanje to zavleklo, potem oglašil je ugovore rekoč, da potreba gledé nemške ljudske šole v Ljubljani ni dokazana, toda stvarno izrekel je občinski zastop že za naprej pripravljenost takoj vstanoviti nemško ljudsko šolo v Ljubljani, kakor hitro bo potreba njena postavno dokazana.

Po naročilu deželnega šolskega sveta sklenil je konečno mestni zastop, magistratu naročiti, da preskrbi vstanovitev nemške šole za prihodnjo jesen; — dalje pa v vseh slovenskih ljudskih šolah nemščino še le v tretjem letu vpeljati kot zaukazan predmet. — Vprašam, gospóda, je bil li povod dán za pritožbe zarad postopanja Slovincem nasproti Nemcem? — Mi ne zahtevamo družega, kakor enako pravico z Nemci. (Dalje prih.)

Politični pregled.

V Ljubljani, 20. marca.

Notranje dežele.

O agrarnem vprašanju govoril je državnem zboru slovenski poslanec dr. Vošnjak, ter

je obžaloval, da postava o nasledstvu po kmetskih domovih ni že letos prišla visoki zbornici v roke. Tudi on se strinja s predgovornikom Steruvitzem, da kmeta hipotekarni dolgovi posebno hudo moré, in ga bodo tudi družega za drugim na nič spravili, ako ne bo tukaj kmalo in zdatnega preobrata na ta ali drugi način. Poleg dolgov stoji pa še drugo zlo našemu kmetu zvesto na strani in to zlo je prevelik neznosljiv davek priklad. Davek že sam po sebi velik ni večkrat v nobenem razmerju z dohodki, ki jih kmet iz zemlje dobiva. K temu se potem pa še doklade pridružijo ter se je vsega skupaj toliko narastlo, da že 60% čistega dohodka presega, ter jih kmet že več zmagovati ne more. Naj se kmetu pomaga s tem, da se mu ne bodo nakladale vedno večje priklade, temveč naj se nalože na žganje, kar se je sicer že zgodilo, toda še veliko premalo. Žganje bi prenašalo še mnogo večji davek, kakor ga ima sedaj. Na Angleškem so mu naložili po 200 frankov, reci dvesto na hektoliter, pri nas po Štajarskem pa 2½ gld., po Kranjskem po 3 gld. Tako naj bi ga obdačili, da bi se ne točil nič več po 24 kr. liter, kakor se toči sedaj, temveč po 40 kr. in še dražje, pa še bi bil prepoceni! Šnops nam narod duševno in gmotno vničuje in mori. Dalje so našemu kmetu veliko breme pristojbine, ktere so tudi silno visoke in je tudi vsega obžalovanja vredno, da se še niso znižale vsaj pri malih posestvih. Poleg teh žuljev ima pa kmet današnji večje potrebe kakor nekđaj. Vse je dražje, kar je prisiljen kupiti, le njegovi pridelki so padli. Pšenica je bila leta 1879 na Dunajski borzi po 13 gld. 50 kr. — danes je po 8 gld. 15 kr. Zlata renta bila je leta 1879 po 81.35, danes jo že po 108 gld. plačujejo. Tako je poslanec dr. Vošnjak z neusmiljeno roko odkrival rano za rano na narodnostnem telesu našem. Ves njegov govor prijavi bodemo pa v ponedeljek in torek. Toliko pa že danes lahko rečemo, da nas ni kmalo še kak govor tako razveselil, kakor ravno ta, ker je živ odsev narodovih bolečin na gmotnem stališči. Škoda, škoda, da se v državnem zboru gospodje poslanci ravno na to stran našega življenja premala ozirajo. Najprvo mora človek imeti hrano, potem še le je zmožen za umoslovje!

V državnem zboru govorila sta v sredo pri večerni seji poslanca Vašaty in Vilcher. Interpelirala sta pravosodnega ministra, kdaj bo vendar opravičenim željam českega naroda izpolnil pravične želje. Povdarjala sta, da se po Českem po sodnijah še vedno ne nahaja enakopravnost. Dalje je odgovarjal pravosodni minister in pobijal očitjanja Knotzova, tikajoča se gledé sodniških uradnikov in sodnikov, kakor bi se ti pečali z agitacijo pri volitvah ter se je vsled tega strankarstva bati. Ob enem je pravosodni minister zatrjeval, da ni prav nič vplival pri Warnsdorfskih zatožencih, ne keđar so jih prijeli in ne ko so jih imeli pod ključem. Da so jih prijeli, zvedel je še le iz časnikov. Knotz in Vašaty napadala sta predsednika česke deželne višje sodnije. Minister je odgovarjal Vašatyju in Jaquesu tudi na vprašanje, kaj je s postavo za odškodovanje po nedolžnem obsojenih, da je ta sedaj v rokah gospodske zbornice. V zadevi Kaminskega se je objavilo, kolikor se je sploh objaviti smelo. Konečno pravi minister, da bode pravosodna uprava tako dolgo, dokler ima zaupanje cesarja in večine v državnem zboru, tudi še na dalje branila in čuvala pravico, krivico pa preganjala in po postavi kaznovala.

Nov denar dobili bomo v Avstriji, preden bo zopet državnemu zboru, ki se bo po veliki noči iz novega volil, njegova šestletna doba potekla. Posebno v trgovinskih krogih čuje se dostikrat pritožba o tem, da imamo v Avstriji prevelik denar, t. j., jednota njegova, ki se ji goldinar pravi, je prevelika v primeri z drugimi državami. Kakor navadno povsod, ste tudi tukaj dve misli. Velikonemci in plavičarji so vsi za to, da naj se Avstrija pridruži v preosnovi svojega denarstva Nemčiji in naj sprejme nemško marko za jednoto, namesto sedanjega goldinarja. Marka je brez ažijsa sama na sebi 50 krajcarjev vredna, z ažijsa vred veljá pa že po 61 krajcarjev. Druga misel je pa ta, da naj bi Avstrija rajše sprejela franke, kar bi bilo nedvomno tudi mnogo pametneje. Le pomislimo, da mark nobena druga država nima, kakor nemška, ki je čisto osamljena z njimi, frank ima pa svojo veljavo, ki je ena in tista po Francoskem, Svici, Srbskem, Rumuniji, Grškem, toraj po vseh deželah, kjer je naša trgovina ali že razvita ali pa še le v razvoju. Res ne vemo, zakaj bi se edino le Nemcem na ljubo mark poprijeli in ne frankov, s kterimi bo prej ali pozneje celi svet računiti jel, kakor z novo metriško mero in utežami. Poglavitni in najbolj merodajan faktor pri tem preobratu bode trgovina sama, in tista se bo izvestno za franke in ne za marke izrekla. Tudi gledé ruskega denarja se frank bolje priporoča, kakor marka.

Časniki imajo polne predale o carini, carinskih noveli in carinski vojski med Avstrijo, Ogersko, Nemčijo in Francozi. In vendar vse skupaj ni družega, kakor mlačba prazne slame. Bismark bi pred vsem rad napravil carinsko zvezo med Avstro-Ogersko, pa menda nima upanja, da bi se izvršila, kajti sedanja avtonomna stranka je ne bo rada dovolila. Bismark pa ima jako dober nos in je popolnoma vganil, da bi se mu znala zveza odbiti. Samoupravna stranka, ako ostane še dalje na krmilu,

naredi prvi examen s častjo, najbolje pred vsemi drugimi tovariši. V drugem kursu je pisal vse kolegije in si tako bolje vtrdil v spomin, tako, da je že za korepetitorja svojim tovarišem. Pater subprior njegov ga ima rad, ga kterikrat povabi na kosilo in privoši mu glažek vina. 13. aprila 1805 končá Faust zadnji examen prav dobro, le težavno je bilo. Exprovincijal Norbert priporoči provincijalu Ridigarju našega Fausta, kterege pošljejo v Prago na univerzitetno viliko šolo; ta se ga brani za rednega sluhatelja in je upisan v šoli za tujca („forestier“). Slabo se mu godi: je „brez službe, brez zasluška, brez časti, brez upanja“. Prišel je pa le zapuščenim, zanemarjenim bolnikom streč, jim rane prevezavat in lepo zanje skrbet: Ali tudi v šolo hodi pridno.

Prigodi se, da eden zdravnikov gré iz Prage in brat Faust je njegov namestnik v bolnišnici. V tem časi v Pragi je huda dragina, tako, da mnogo ljudi umrje za lakoto: sam cesar obiše Prago.

Služba je Faustu poboljšala njegovo bitje, bil je vesel in na univerzi stori prav dobro examen. Ker je 19. septembra 1805 bila taista nesrečna bitva pri Ulmi, pridere tropa vojakov v Prago: in Faust ima dovolj opravila.

(Dalje prih.)

pač dobro vé, da bi Avstrija v tem trenutku postala od Nemške odvisna, kakor hitro bi se z njo v carinsko zvezo podala. V oči gled tega za trdno mislimo, da desnica ne bo z lepo privolila, da bi nam Bismark določeval ceno naših izdelkov in pridelkov. On je že domá pokazal, da je v tem oziru mojster-skaza, kjer se pridelovalec še mnogo slabše godi, kakor pri nas. Da bi nam bile prijazne carinske razmere povoljne, je res; da carinsko borbo obžalujemo, ker reči le podražuje temu, kdor je prisiljen jih kupovati, smo popolno prepričani, toda ni naša krivda, da je tako, temveč tukaj naj Bismark roko na srce položi in reče: „mea culpa!“

V *Gradci* prijeli so 17. t. m. ponoči več veliko-nemških velikošolcev, ki so pijani po mestu krokali, stražnike žalili in jim celo žugali. Odgnali so jih v redarske zapore. Tovariši prijatih prišli so kroat pred policijo in so jih tudi zaprli. Deset so jih drugo jutro izpustili štirinajst so jih pa obdržali v zaporu. Lepa reč! Kaj naj bode iz take mladine, ki se namesto pri knjigah, po zaporih potika? Kaj naj si mislimo o takih divjakih, ki avstrijsko mišljenje in javne pojave avstrijskega čutja kar očitno zasmehujejo, Bismarku pa salamandra ribajo, mu napitnice napravljajo in se sploh védejo, kakor bi ne bili avstrijski temveč pruski podložniki, kakor bi ne študirali v avstrijski državi temveč v Heidelbergu na Nemškem! In taki so nemškoliberalni velikošolci na Dunaji, še hujši pa oni njihovi tovariši v Gradci. Razlika med obojimi bo, kakor med šnopsom in špiritom. Vrtoglava sta oba, vendar poslednji huje kakor prvi.

O *obrtniških nadzornikih* in njihovem delovanju predložilo se je vladi, oziroma trgovinskemu ministru prvo letno sporočilo. Ustanova teh naj-novejših državnih uradnikov potrdila se je popolnoma in se je njena potreba v teku leta 1884 kaj živo dokazala. Zeleti je, da bi se njihovo število pomnožilo, da ne bi jeden imel po več pokrajin pod svojim nadzorstvom in pa da bi se pri nas za naše kraje nastavljal nadzornik, ki je našega jezika popolnoma zmožen. Res je, da znajo veliki obrtniki in tovarnarji vsi nemško, ali obrtniški nadzornik ni toliko zarad teh, kakor pa zarad vpreženega delavca tukaj, ta pa po naših krajih malokdaj toliko nemški zná, da bi zamogel svoje težnje, križe in težave, ter krivice, ki se mu morda tu pa tam godé, zadosti temeljito potožiti. Saj ravno tak primerljaj je bil v Ljubljani z neko delavko. Mar li se gospodje ne dajo nikakor podučiti? — Obrtniški nadzorniki obiskali in pregledali so leta 1884 lepo število (2564) obrtniških zavodov z 227.930 delavnimi močmi 104krat so naročili, da se morajo delavcem preskrbeti boljše bivališča in ugodneje delavnice ali kar je sploh treba za varnost življenja pri strojih in napravah, pri orodji ali prevaževanju. Tudi so mnogo pripomogli na pravno povzdigo med delavci. Večinoma dale so takim naredbam povod nesreče, ki so imele pa zopet svojo dobro stran, da se jim bo povrat v bodočnosti zabranil. Tu pa tam so tudi pripomogli, da se je ponesrečenim dajala pomoč, da so se pozneje določili za laglje dela.

Vnanje države.

— Tudi *zatirani Poljaki* na Poznanjskem, ki pod prusko „pickelhaubo“ nasledke starega slovanskega greha — nesloge — britko objokujejo, pojdejo na božjo pot na Moravski Velehrad k grobu sv. Metoda. Izdali so po časnikih naslednji oklic: „Rojaki! Na Moravskem pripravljajo veliko slavnost sv. Metoda na čast, kateri je bil s sv. Cirilom Slovanom prvi učenik sv. vere. Čehoslovanski bratje vabijo vse Slovane tje kaj. Tudi nam so poslali presrečno povabilo, da naj se vdeležimo slovesnosti, kamor se nas tudi nadjajo. Sv. Oče določili so iz tega namena svetoletno slovesnost. Poljski škofje svetijo nam pri tem z dobrim izgledom. Ves poljski narod sprejel je z navdušenjem to povabilo. Tudi poljski časniki z navdušenimi besedami vabijo k cerkveno-zgodovinski slavnosti v cerkvi in doma, ob enem pa k romanju, kterege se bomo tudi mi, kar je nas slovanskih Poljakov, pod znamenjem sv. križa in pod zastavo zapadne omike na Velehradu vdeležili. Kakor drugi bratski slovanski rodovi, dvignil se bode tudi naš veliko-poljski (poznanski) narod, ker smo tudi tiste vere in tistega rodú, kakor drugi Slovani, ki poslušajo na glas Velehradskega zvoná ter bodo pod voditeljstvom svoje duhovščine pripravili slavnost v cerkvi in domá, kakor se takemu versko-zgodovinskemu dnevu spodobi. Vrh tega šle bodo pa goste tolpe naših na Velehrad spričavat o naši edinosti z drugimi Slovani.“ Letos 5. julija imeli bodo po celem Poznanjskem velik praznik in po vseh cerkvah slovesno službo božjo. Prost narod se bode podučeval po javnem branji, po izdaji knjižice o velikem pomenu tega dneva. Tisti, ki pojdejo na Velehrad, zbrali se bodo pod cerkvinim banderom, na katerem bo podoba Matere Božje Czenstohovske (imenitna božja pot). Tista zastava ostala bode potem na večne čase v Velehradski cerkvi. Revežem, ki se bodo želeli romanja vdeležiti, se bode popotnina preskrbela, kolikor bo namreč mogoče.

Nekteri radikalnih *srbskih listov*, kateri bi hudiča laglje in rajši gledali, kakor pa svojega sosedá Avstrije preko širokih rek Donave in Save, jeli so lagati, da Avstriji zbira svoje polke ob srbsko-madžarski meji. Kedar jih bode zadosti skupaj imela,

kar menda že ni več daleč, vdarila bo z njimi preko Srbske zemlje v Novi Pazar dalje proti jugu v Solun. Če bi kaj tacega res bilo, bi o vsem tem morali pri nas ravno tako dobro vedeti, kakor kje drugod in vendar živa duša ni še o tem kaj slišala. Očividno je vse gola laž, ki ima namen, med Srbi staro sovraštvo do Avstrije obuditi, katero se je v poslednjem času jelo nekoliko prijaznosti umikati. Srbi, kateri še niso od strastnega radikalizma popolnoma zaslepljeni, spredvideli so, da bi jim avstrijsko sovraštvo vedno več škodovalo, kakor pa bi jim rusko prijateljstvo dobička donášalo, kajti v trgovini so le vedno na svojega sosedá navezani, in so jeli polagoma svoj plašč po vetru obračati. Iz Saulov postali so polagoma Pavli. Le radikalcev ni živa duša prepričati zamogla, da je boljši Avstrijo za prijateljco nego za sovražnico imeti; a oni so se vestno držali načela: „Udri švaba!“ Vidoč pa, da narod njihove lukave politike ne mara, prijeli so za laž, češ, takole jih pa bomo! Srbski vladi je pa pred vsem na tem ležeče, da si pridobljenega prijatelja preko Save in Donave ohrani, zaukazala je, da naj se dotični časniki denejo v sodnijsko preiskavo zarad hudodelstva kalenja javnega miru. Prav jim je, tudi na Srbskem ima laž kratke noge.

Izvirni dopisi.

Iz Velehrada na Moravskem, 17. marca. Pozdravljena bodi zemlja sveta, vskliknil sem včeraj na večer, stopivši v veličastno cerkev Marijinega vnebovzetja v slavnem Velehradu. Kraj, dasi nezaten, očara s prekrasno cerkvijo in z velikanskim poslopjem okoli nje, ki je bilo do leta 1784 v varno zavetje menihom Cisterciencem, vsakega obiskovalca, a toliko bolj katoliško slovansko srce, ki najde tu posvečeno mesto, od koder se je po svetem Metodu širila med Slovenci sveta vera, kjer jim je izviral studenec prave krščanske omike. Do prošlega leta bilo je veliko samostansko poslopje v razkolniških rokah; sedaj služi in ima služiti katoliški edinosti; ono bode veliko pripomoglo, da se vredno oslavi Metodova tisočletnica. Komaj da se je nekoliko pozabila prva slavnostna osmina od 14. do 21. febr., že zopet se Velehrad kinča in diči za slavnostne dneve od 6. do 13. aprila, posvečene spomina smrti Metodovi. Popavlja in olepšuje se cerkev, snaži samostansko poslopje, zbira navdušenost in pobožnost, da se vredno oslavi druga osmina, h kateri bojda pridejo nekteri Dalmatinci iz juga. Z navdušeno vstrajnostjo skrbé in bodo skrbeli za vredno praznovanje vseh slavnosti tukajšnji velečast. gosp. Franjo Vykydal, izdajatelj Velehradskega Sbornika, in njegova vrla duhovna pomočnika gg. Jan Vychodil in Ivant Snopek, ki, mimogredé naj omenim, umevajo vsi, vsaj čitajoč vsa slovanska narečja. Prizadevajo si, da se vsa slavnost izvrši po programu osrednjega odbora v pravem krščanskem duhu. Slavnost je in mora biti cerkvena. Povabljen je, kar se umeva samo ob sebi, vsa slovanska družina, da se na sv. apostelnov prošnjo okrepeča v katoliški veri in da se ločeni bratje zedinijo z Rimom ali se mu vsaj približajo. Slavnost je toraj tudi slovanska. Pričakujejo se pa tudi katoličanje drugih narodnosti, in mnogi listi od daljnega Rena in gorate Švice, ki sem jih tu opazil, pričajo, da se bo slavnosti vdeležil katoliški svet, da bo toraj slavnost tudi katoliška. V tem smislu delajo in želé, da bi se delalo povsod, vodniki slavnosti, da se toraj ne poskuša ničesar, kar bi utegnilo motiti označeno slavnostnega odbora namero. Skrbi se, da se tu nabirajo vsi časniki, poročajoč o slavnosti. Videl sem tu liste ruske in poljske, rusinske in česke, slovaške in iz juga so mi pravili isto o „Naši Slogi“. Naj bi tudi Slovenci ne zaostali za drugimi brati vsaj z onimi iztisi, ki poročajo o slavnosti. Napravila se bode v slavnostnih osminah čitalnica in na to se bodo listi shranili v spomin v arhivu župnijskem.

Največa slavnost bode v osmini praznika ssv. apostelnov od 5. do 12. julija. 6. julija bode opravil cerkveno slovesnost papežev nuncij Dunajski, nadškof Vanutelli.

Da se izvrši vsa slavnost v čast božjo, v sprospeh sv. cerkve in slovanskih narodov, kličem z besedami, napisanimi pod krasnim kipom sv. apostelnov, iz kararskega mramorja:

S. Methoději, oroduj za nás!

S. Cyrille, oroduj za nás!

—r.

Z Dunaja, 16. marca. Tudi letos spominjali so se delavci, kakor do sedaj navadno vsako leto, tistih nesrečnežev, ki so leta 1848 meseca marca padli v borbi za svoje človeške pravice z birokra-

tizmom tedaj še res velemogočnim, ki si je v svoji brezumni ošabnosti skoraj da vsegamogočnost prisojeval ter svojega podložnega z nogami teptal. L. 1848 potegnil je po vsi Evropi v tem oziru drug veter in je tudi po Avstriji prekuenil marsikteri do tiste dóbe trdno stoječi stolec. Mnogo je bilo tedaj res tlačanih in v svojih pravicah prikrajšanih, pa mnogo več je bilo po prekuenih našuntanih; vsi ti so si mislili priboriti z vstajo večje pravice in boljše čase, a našli so smrt nesrečniki. Pokopali so jih na Schmelzarskem pokopališču in sedanji rod postavil jim je lep nagrobni spominek, kamor sedaj vsako leto mnogo Dunajčanov roma z venci in cveticami zaljšat skupni grob narodnih mučenikov. Vlada take demonstracije deloma prezira, deloma pa tudi zabranjuje, kakor je ravno javno mnenje med narodi. Letos jih ni dopuščala, temveč so redarji takoj delavce razgnali, kakor hitro so oni jeli „hoch“ vpiti. — Sporočilo odseka za sežiganje mrličev je, kakor čujem tudi že dogotovljeno; kljubu temu se menda ne bo več „plenemu“ predlagal.

Domače novice.

(Vmeščevanje preč. gosp. dr. Jan. Kulavica.)

Včeraj, na praznik sv. Jožefa, po veliki maši je mnogo vernikov pazljivo gledalo v stolnici lep obred korarskega vmeščevanja. Vmeščen ali instaliran je namreč bil preč. gosp. dr. Janez Nep. Kulavica, dvorni c. k. kaplan, vodja v Avgustineji na Dunaji in častni kanonik Ljubljanske stolice. Mil. knezo-škof naš so mu namreč podelili cesarski kanonikat, ki se imenuje „ad baculum“, to se pravi: kanonikat, ki je združen ali zvezan s škofovsko palico tako, da ga zamorejo škof prosto po svoji volji podeliti. Novi g. kanonik se je pripeljal v torek zvečer v Ljubljano, kjer ga je na kolodvoru le bližji krog njegovih znancev pozdravil, kajti hotel je sam priti tiho in tako je došel tudi v semenišče skoro neopažen — v svoje novo bivališče, kajti mil. knezo-škof so mu izročili tudi vodstvo svojega duhovskega semenišča. Videlo se je in opoznalo tudi iz njegovih besedi, da je prečastiti gospod z veseljem prišel v svojo domovino in da z veseljem sprejema skrb za semenišče. — Vmeščevanje se je godilo po navadnem obredu; mil. knezo-škof so izvrševali vse slovesno — veličastno. Še le po poludvanjstih bilo je končano opravilo in novi g. kanonik je spremlil knezo-škofa z g. kan. Klunom vračajočega se iz cerkve. Pač je lahko navdajala višega pastirja zavest, da je v novem g. kanoniku pridobil škofiji krepko neprecenljivo moč, sebi umnega pomočnika in mlademu duhovstvu očetovskega vodnika in prednika. Gospoda novega kanonika pa je vživljala navdušenost delovati na strani ljubljene vladike za blagor domače škofije in posebej za blagor nade njene — mladeničev pripravljajočih se za duhovski stan. V takih srčnih častvih in s takimi željami sta se objela mil. škof in novi kanonik dospevša v škofovsko stanovanje, hoteča potrditi krepko zvezo sre s tem prijateljskim znamenjem.

Novemu kanoniku na čast so pripravili mil. g. knezoškof ob 1. uri obed, h kateremu so bili povabljeni gg. kanoniki, zastopniki in vodje duhovskih ustanov ter bližnji prijatelji slavljencevi. Bralo se je celi družbi veselje na obrazu, da ima po tolikem času novega kanonika zopet kot svojega v sredi. In v tem veselju napili so mil. knez in vladika njemu blizo tako-le: Dvojno čustvo polni v tem trenutku moje sree. Najprej srčna radost zaradi današnjega dneva, ob katerem je zadobila domača škofija novo moč, ki ji bode donášala obilo sadú. Bog ohrani novemu preč. g. kanoniku tudi mnogo let krepko zdravje, da bi zamogel svoje moči, svoje znanje škofiji v prid po svoji volji in želji tudi posvetiti. . . . H kratki pa je ta trenotek in ta dan za-me in celo škofijo prav resnoben. Blagor kake dežele je odvisen od njenih duhovnikov. Značaj duhovnika zavisi od škofijskega semenišča. Semenišče je odvisno od njegovega vodstva in vodstvo od škofa. Vodstvo tukajšnjega semenišča sem ponudil in izročil visokočastitemu g. kanoniku. Koliko hvalo sem mu dolžan, da bode to težavno breme nosil, pomagal meni nositi! — In na to so mu z ginjenimi, srčnimi besedami izrekli svoje in cele škofije voščilo. Govorili so mil. knezoškof iz srea sebi, gotovo pa tudi vsem navzočim. Nato pa so nazdravili mil. stolnemu proštu Jožefu Zupan-u kot Jožefu, kateremu so za god iskreno častitali in dostojno povzdigovali njegove silne zasluge za škofijo.

Odgovoril je na častitko najprej novi kanonik g. dr. Kulavie zahvaljuje se za prijaznost, zaupanje in ljubezen, katero so mu knezo-škot skazali. Zahvaljeval se je in priporočal vsem drugim navzočim gospodom, ki so bili deloma njegovi predstojniki in učeniki, bili deloma tovariši in sošolci. Izraževal je svoje veselje, da bo deloma zamogel delovati na tako rodovitnem polji. Slavil je prevzvišenega vladiko za njegovo skrb in delavnost, ki se je začela razcvetati v blagor naši škofiji. Obljubil je, da bo težavnemu svojem sedanjemu poklicu žrtvoval vse moči in za to delo prosil blagovoljne podpore. Končal je z navdušenim izrazom svojih gorečih želja za blagor milostnemu vladiki. — Govor ta, ki je bil silno lepo sestavljen in je umetno razvijal najizbranejšo misli, je bil z odobravanjem sprejet, kar je razodevalo, kako enako ljubezen in udanost da gojijo vsi navzoči do višega pastirja, kateremu je veljala napitnica. Ginjen odgovarja sedaj tudi mil. proš na častitko zahvaljujoč se zanjo in za priznanje, ki mu je bilo izrečeno. Povdarja veliko skrb novega vladike za škofijo se zahvaljuje v imenu cele škofije za sijajno pridobitev novega gosp. kanonika. Gledé na težavni poklic obeh pa jima kliče: Si terret labor, aspice praemium.

Neka vzvišena radost je polnila v teh kratkih, a toliko dražjih trenutkih vsem gostom srca, ki so bili tukaj priča najveselejših izjav: Bog jih potrdi s svojim blagoslovom! Novemu g. kanoniku so došle brzoglavne častitke od njegovih najboljših prijateljev, zlasti z Dunaja. Obiskal ga je o poldne tudi visokorodni deželni predsednik baron Winkler s svojo blago gospo soprogo. Prijaznost in veselje, katera sta ga srečavala povsodi, sta mu gotovo sladila le kratke ure, katere je preživel sedaj v Ljubljani. — Slavljenu gospodu pa tudi mi ob tej priliki kličemo: „na mnoga leta“ ter se radujemo, da je slovenska domovina in Ljubljanska škofija dobila v svoje naročje dragega jej sina.

(Na Dunaj) podali so se danes dopoldne mil. knez in škof dr. Misija, novi kanonik Ljubljanske stolne cerkve prečast. g. dr. Janez Kulavie in državni poslanec prečast. g. Karl Klun. Odpeljali so se o polu 11. uri z brzovlakom.

(Č. g. dr. Josip Lesar), ki je bil predvčeranjem promoviran za doktorja bogoslovja, prišel je sinoči v Ljubljano po dokončanih študijah višjih duhovskih ved v Avgustineji.

(Predavanje za narodno šolo) bilo je prvokrat večeraj v čitalnični dvorani. Predaval je g. dr. Bleiweis o bolezni na umu. Poslušat prišlo je mnogo najodličnejše gospode med njimi deželni predsednik baron Winkler, deželni glavar grof Thurn itd. V nedeljo predaval bo v realki prof. Senekovič o električni luči, ter jo bo ob enem delal. To bode za Ljubljano vsekako nekaj nenavadnega in se je nadjati kaj obilne vdeležbe.

(Igralci in igralke) slovenskega gledališča poklonili so večeraj pri glavni skušnji svojem vodji g. dr. Josipu Staretu lep šopek s krasnimi trakovi, ki so bili z zlatimi franžami ozaljšani. Dr. Starè se je ginjen tolišne naklonjenosti našim vrlim diletantom jako toplo zahvalil.

(G. prof. M. Pleteršnik) se je izjavil, da sprejme po prof. Šukljeji izpraznjeno mesto mestnega zastopnika Ljubljanskega v c. kr. deželnem zboru kranjskem za sedanjo dobo do novih volitev.

(Sokolski večer) na slavo vsem Josipom je bil jako dobro obiskovan. Reditelja sta mu bila gg. Dežman in Dečman, katerih prvi je zbrane brate „Sokole“ in njegove prijatelje lepo pozdravil. „Slavec“ v zvezi s čitalniškimi pevci oskrboval je prav fino pevske točke in to v sokolski družbi poslednjokrat pod vodstvom svojega vodje g. Justina, ki pojde za g. Legatom k družbi sv. Mohorja na Koroško dejanski buditi narodno življenje. Naj si oba gospoda toliko prizadevata na goratem Korotanu, kakor sta si v Ljubljani prizadela za narodni razvoj in sicer g. Legat pri „Sokolu“, g. Justin pri pevcih v Šiški in Ljubljani, pa lahko rečemo, da bode na Koroškem narodnemu življenju kmalo lepša zarja napočila. Osebito se nam je vrinila misel opazovajočim „Slavčevu“ petje, da mora g. Justin poleg Jobove potrpežljivosti tudi še neko posebno spretnost imeti za vežbanje pevcev, kateri ga bodo britko pogrešali. Pa ne le ti, temveč tudi stolna in Šentjakobska farna cerkev zgubili bode v njem vrlega, spretnega in zanesljivega pevca. Na srečno pot in sijajen vspah na Korotanu napil mu je „Sokolov“ starosta g. Valentinčič. Komična prizora „Krojač

Fips“ in pa „Klepetec“ napravila sta mnogo smeha. Bodoči „jour fixe“ bo zaradi bližajočega se svetega časa v velikem tednu še le po veliki noči — kje in kedaj, se bo še le določilo.

(Viktor Smolé) je zapustil vse svoje premoženje (130.000 gl.) „Rudolfinišću“. Edina sestra njegova ima do smrti vžitek; po njeni smrti pripada pa vse „Rudolfinišću“.

(Radeckijev kip) v Zvezdi je bil na sv. Jožefa dan kar ves izpremenjen, toliko je viselo vencev po njem. Enega je dičil črno-rumeni trak, na glavi je imel nepozabljeni junak svež lovorov venec, na prsih pa šopek cvetlic. Ob treh popoldne prišla je c. kr. vojaška godba pred njegov kip, kjer je celo uro mnogobrojne šetalce kratkočasila z divnim sviranjem svojim; solčni žarki so si pa po pesku igrali.

(„Slavec“) tukajšnje delavsko pevsko društvo napravi na 21. t. m. zvečer „pri Tavčarji“ svojemu pevovodju g. Justinu ob priliki njegovega odhoda v Celovec odhodnico, h kateri se ob prostem vstopu vabijo vsi prijatelji petja.

(Iz Kresnic) 17. marca se nam poroča: Ogenj je Janezu Bratunu na Kresniškem vrhu po sajah iz dimnika 14. sušca ob 2 popoldne zaradi močnega piša pokončal: hišo, čebelnak s 17 panji, hram s 100 merniki žita, čez 100 kil masti, veliko obleke, živinski hlev in skedenj, mrve čez 200 centov, še več pa slame, kakor tudi vse kmetiško orodje in veliko vozov. Nesrečnik ni bil zavarovan, ter prosi v svoji nesreči mile pomoči, da bi si zamogel zopet potrebna poslopja postaviti.

(Postava) o pogozdovanji Krasa, kakor jo je predlagal deželni zbor kranjski, zadobila je najvišje cesarjevo potrjenje.

Razne reči.

— „Papeško vprašanje v cerkvi za prvih osem stoletij“, se imenuje knjiga, katero je spisal dalmatinski frančiškan iz Sinja, O. Ivan Marković. Povod knjigi je napad, ki se je vzdignil s pravoslavne ali razkolniške stranke proti okrožnici Leona XIII., „Grande munus“ (o slovanskih blagoslovnih sv. Cirilu in Metodu) na to pa tudi knjiga, katero je spisal v ravno tej zadevi profesor in arhimandrit Milaš v Zadru. Pisatelj dokazuje z izreki sv. pisma in s cerkvenim izročilom, katero tudi pravoslavni za vir razodenja spoznavajo. Kakor piše Sarajevski škofijski list „Srce Izusovo“, je knjiga pisana prav temeljito in dela čast pisatelju in redu. Priporočamo jo vsem, ki se pečajo s slovanskim vprašanjem na cerkvenem polji. Knjiga stane 2 goldinarja in se dobiva pri „Matici Hrvatski“ v Zagrebu.

Druga nič manj važna knjiga, katero je izdal frančiškan O. J. Miolin, se pa nazivlje „Ruska sinoda ali sestava ruske cerkve vsled reforme Petra Velikega, samodržca vse Rusije“. O nji piše isto, izvrstno vredovano „Srce Izusovo“: „Mi moremo bratom redovnikom le častitati k solidnemu delu in pohvaliti njihov trud v svojem delovanju“. Knjiga se dobiva pri g. pisatelju v Šibeniku. Te dve knjigi spričujete, kako se trudijo očetje frančiškani tudi na slovstvenem polji in delajo most, ki ima kedaj vezati vzhod z zapadom. To kaže, da živi gorečnost sv. Frančiška še vedno v njegovem redu, gorečnost namreč, ki ga je gnala razširiti kraljestvo Kristusovo.

— Listu „Gazette de France“ se piše iz Londona: „Katoličanstvo napreduje na Angleškem tiho, toda neprenehoma. Brez šuma se vrsti spreobrnjenje za spreobrnjenjem. Samo sem pa tje vzbudi povrat kake znamenitejše osebe znatnejši pozor. Minulega leta je provzročilo veliko pozornost spreobrnjenje lady Sykesove in njenega sina. Ta gospá je žena Sira Tatten Sykesa, baroneta in milijonarja iz grofinje York, kterege tam imenujejo „stavitelja cerkvá“. Sir T. Sykes sicer do sedaj še ni prestopil, toda podprl je stavbo katoliške katedrale Westminsterse s svojim doneskom. Kadar bode ta velika cerkev dozidana, bode v njej Sir T. Sykes vsprejet v naročje sv. cerkve. Nedavno se je pripoznal k pravi veri Sir Filip Rose v Bromptonu s svojo ženo in s petimi otroci. Novi spreobrnjenec je dvanajsti baronet tega imena. Njegov oče je bil zaupen prijatelj in izvrševatelj poslednje volje lorda Beaconsfielda. Da si napravimo natančni pojem o vspehih katoličanstva na Angleškem, pogledjmo v „Catholic Directory“ za l. 1885, ki ga je izdal učeni kanonik Johnson. Podatki so avtentični in jako zanimivi. Sacrum Collegium šteje tri angleške kardinale. V britanskem cesarstvu je 15 katoliških nadškofov, 80 škofijskih stolice, 35 apostoljskih vikarjev in 10 apostoljskih prefektur. V združenem kraljestvu je 40 katoliških parov, izmed katerih jih je 33 v zbornici lordov. V poslanski zbornici je 60 katoliških poslancev. V veliki Britaniji (Anglija in Škotsko brez

Irske) je 22 škofov, 2522 svetnih in redovnih duhovnikov in 1564 cerkvá in kapelic. 40 novih svetišč se je minulega leta odprlo službi božji. V Angliji so zastopani vsi redovi, najštevilnejše jezuiti in benediktinci. Med duhovniki je tudi znatno število redovnikov, ktere so iz Francije zapodili.“

Telegrami.

Dunaj, 20. marca. V večerni seji dokončala se je budgetna obravnava, sprejela se je finančna postava brez debate, kakor so jo predlagali odseki. Ko se je bilo izročilo več načrtov odsekom, sprejel se je državni proračun in finančna postava v tretjem berilu. Po nekterih medsobojnih dejanskih popravkih gledé državno-pravnega stališča Česke, Moravske in Šlezije med Trojanom, Heilsbergom in Lustkandlom se je seja zaključila. Bodoča seja jutri. Na dnevnem redu je predlog o severni železnici.

Kastelnuovo, 20. marca. Cesarjevič se je pripeljal danes srečno semkaj po jako viharnem morji. Popoldne se popelje v Kotar.

Kaiserlautern, 19. marca. V jami Camphausen pri Saarbrücken podsulo se je vsled vžganih treskajočih plinov 200 rudarjev. Do sedaj so izvlekli vže 137 mrtvih in 51 še živih na dan. Plinovi so se vžgali na sv. Jožefa jutro med polunočjo in eno uro. Sedemnajst rudarjev se je rešilo, 200 je podsutih. Vhod je zasut, vetrila so razdrta.

Suakim, 20. marca. (Reuterjevo sporočilo.) Angleži so prišli semkaj po lahkotnem boju pri Hasheenu ter se je sovražnik vmaknil. Po preiskanji zemljišča so se Angleži vtaborili. Kjer so se Angleži vmaknili, povsod je sovražnik takoj njihova stališča posedel. Graham je zapovedal, da naj bode cela njegova vojska jutri zjutraj zunaj tabora, kjer naj le za stražo le en batalijon ostane.

Tuji.

17. in 18. marca.

Pri **Matici**: Kolinek, trgovec, z Dunaja. — Jakob Wamoser, trg. z lesom, iz Budapešte. — Jakob Copič, trgovec, iz Zagorja. — F. A. Mader, fabrikant, iz Schulkenena. — Ernst Unger, trgovec, iz Stuttgarta. — Josip Hanusch, trgovec, z Dunaja. — M. Kerschitz, trgovec, iz Podkloštra.

Pri **Stonu**: L. Faber, trg. pot, iz Offaibacha. — Fischl, Gustav Mayer, trgovec, z Dunaja. — Janez Gonda, trg. pot., iz Szegedina. — St. Ažbolt, trgovec, iz Trsta. — Karl Germ, grajščak, iz Dolenjskega.

Pri **Južnem kolodvoru**: Peter Kellner, trgovec, z Dunaja. — Karl Kristan, trg. z lesom, iz Trsta.

Pri **Avstrijskem caru**: Martin Nunar, trgovec, z Dunaja. — Milan Grilec, trgovec, iz Grada. — M. Završnik, usnjar, iz Cirknice.

Umrlj so:

17. marca. Johana Terček, mestnega redarja žena, 37 let, Kolodvorske ulice št. 20, jetika.

Dunajska borza.

(Telegrafično poročilo.)

20. marca.

Papirna renta 5% po 100 gl. (s 16% davka)	83 gl. 50 kr.
Sreberna " 5% " 100 " (s 16% davka)	83 " 90 "
4% avstr. zlata renta, davka prosta	108 " 70 "
Papirna renta, davka prosta	99 " 25 "
Akcije avstr.-ogerske banke	863 " — "
Kreditne akcije	302 " 75 "
London	124 " 20 "
Srebro	— " — "
Ces. cekini	5 " 80 "
Francoski napoleon.	9 " 79 "
Nemške marke	60 " 55 "

Št. 4308.

Razglas.

(3)

Mestni magistrat išče in namerja v najem vzeti prostore, pripravne za

otročje zabavišče,

katero je po sklepu mestnega odbora otvoriti do 1. maja letos.

Treba bi bilo dveh velikih, svetlih, suhih in zračnih, najbolje pritličnih prostorov z vrtom ali dvoriščem poleg, dalje ene navadne sobe in kuhinje; nahajalo pa naj bi se to stanišče ali v šolskem, ali v kolodvorskem ali pa v dvornem mestnem delu.

Ponudbe je bodisi ustno, bodisi pismeno do konca meseca marca izročiti pri podpisnem magistratu.

Mestni magistrat Ljubljanski

dné 13. marca 1885.

Župan: Grasselli.

Tisk „Katoliške“ Tiskarne v Ljubljani.